

**МАҲАЛЛАДАГИ ХОТИН-ҚИЗЛАР ФАОЛЛАРИ ТОМОНИДАН
ОИЛАЛАР ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР ЎРТАСИДА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ
ИШЛАРНИ ОЛИБ БОРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ**

Мирзаджанова Дилшода,

*Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси бошқарма бошлиғи, психология фанлари
номзоди, доцент*

Аннотация. Мақолада маҳалладаги хотин-қизлар фаоллари томонидан оилалар ва хотин-қизлар ўртасида маънавий-маърифий ишларни таъкил этишининг ўзига хос жиҳатлари ёритилмоқда ва зарур тавсиялар берилмоқда.

Таянч сўзлар: маънавий-маърифий тадбирлар, тадбирларни таъкил этиш, тадбирлар самарадорлиғи, иштирокчиларнинг эмоционал ҳолати, тадбирлар натижадорлигини баҳолаш.

**ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ДУХОВНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКОЙ
РАБОТЫ ЖЕНЩИНАМИ-АКТИВИСТАМИ МАХАЛЛЕЙ СРЕДИ СЕМЕЙ
И ЖЕНЩИН**

Мирзаджанова Дилшода,

*начальник управления Государственного комитета семьи и женщин республики
Узбекистан, кандидат психологических наук, доцент*

Аннотация. В статье рассматриваются специфические аспекты организации духовно-просветительской работы среди семьи и женщин женщинами-активистками махалли ва и даются необходимые рекомендации.

Основные понятия: духовно-просветительские мероприятия, организация мероприятий, эффективность мероприятий, эмоциональное состояние участников, оценка эффективности мероприятий.

**PECULIARITIES OF CONDUCTING SPIRITUAL AND EDUCATIONAL
WORK BY WOMEN ACTIVISTS OF MAHALLAS AMONG FAMILIES AND
WOMEN**

Mirzadjanova Dilshoda,

*head of the Department of the State Committee for Family and Women of the Republic
of Uzbekistan, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor*

Annotation. The article discusses the specific aspects of the organization of spiritual and educational work among the family and women by women activists of the mahalla and provides the necessary recommendations.

Basic concepts: spiritual and educational events, organization of events, effectiveness of events, emotional state of participants, evaluation of the effectiveness of events.

Маҳаллалар ва оилаларнинг ижтимоий-маънавий муҳитига салбий таъсир кўрсатадиган ҳолатлар (оилавий ажралишлар, жиноятчилик, эрта никоҳ, ноқонуний никоҳлар ва ҳк.)нинг олдини олиш жамиятимиз олдида турган долзарб масалалардан бири бўлиб келмоқда.

Бугунги кунда рўй бераётган муҳим ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий ўзгаришлар аҳоли онгига турлича таъсир қилмоқда.

Шу ўринда хотин-қизлар ўртасида маънавий-маърифий тадбирларни тизимли ташкил этиш, уларнинг таъсирчанлигини ошириш муҳим аҳамиятга эга. Салбий

ҳолатларнинг маънавий бўшлиқлардан келиб чиқишини, бундай ҳолатларнинг олдини олишнинг бирдан-бир йўли – бу, албатта, маънавий-маърифий таъсир чоралари эканлигини барчамиз яхши биламиз.

Маънавий-маърифий тадбирларнинг ўз самарасини бериши учун уларни ташкил этиш тартибига риоя этиш, тадбирларни ташкил этишда масъул идора ва ташкилотлар билан амалий ҳамкорликни кучайтириш, бу борадаги фаолиятига яқиндан кўмаклашиш талаб этилади.

Чунки алоҳида иш олиб бориш ўз натижасини камроқ бериши, маънавий-маърифий, тарбиявий ишларини ҳамкорликда олиб борилиши доимо ижобий натижа берган, бу борада биргаликда ҳаракат қилиш зарурлиги амалиётда ҳам ўзини оқлаган. Ушбу ишларни тизимли олиб бориш ва мувофиқлаштиришга бўлган эҳтиёж бугунги маънавий-маърифий жараёнга масъуллар олдида долзарб вазифаларни кўймоқда.

Шу боис маънавий-маърифий тадбирларни ташкил этиш ва ўтказишда ҳудудлар ва маҳаллаларнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиш керак, бироқ тадбирларни самарали ташкил этишнинг ҳам ўзига хос жиҳатларини ҳисобга олиш керак.

Бу борада Муҳтарам Президентимизнинг жорий йил 7 мартдаги “Оила ва хотин-қизларни тизимли қўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чоратадбирлари тўғрисида»ги ПФ-87-сон Фармони хотин-қизларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш, хотин-қизлар ўртасида маънавий-ахлоқий кадриятларни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини шакллантиришда дастуриламал ҳисобланади.

Фармон билан тасдиқланган “2022 — 2026 йилларда хотин-қизларнинг мамлакат иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида фаоллигини ошириш бўйича Миллий дастурни 2022-2023 йилларда амалга оширишга қаратилган комплекс чора-тадбирлар режаси»да белгиланган Ўзбекистон тарихида чуқур из қолдирган маърифатпарвар аёлларнинг ибратли ҳаёт йўлини тарғиб этиш мақсадида уларнинг юбилей саналарини кенг нишонлаш бўйича амалга оширилаётган тадбирлар, “Қизларни энг гўзал фазилатлар, билим ва одоб соҳибалари этиб тарбиялашда нуруний онахонлар имкониятидан самарали фойдаланиш”, “Бувижонлар маърифати” мавзусида маънавий-маърифий тадбирлар, хотин-қизлар ўртасида “Ҳуқуқ ва мажбуриятларингизни биласизми?” мавзусида учрашувлар, “Хотин-қизлар ҳуқуқий маданиятини ривожлантиришнинг истиқболлари”, “Оила муқаддас”, “Аёл эъзозда”, “Келин ва қайнона”, “Ибратли оила”, “Сиз қонун ҳимоясидасиз”, “Ўзбек аёли” ва ҳк. мавзуларида давра суҳбатлари шулар жумласидандир.

Маънавий-маърифий тадбирларни ташкил этиш ва ўтказишда куйидаги масалалар (жиҳатлар)га эътибор қаратиш зарур:

1. Тадбирларни самарали ташкил этиш учун тадбир дастури, сценарийси, тадбирларда фойдаланиш учун манбалар (мавзуга оид маъруза матни, тарқатма материаллар, видеороликлар, слайдлар, буклет, инфографика ва махсус флаерлар ва бошқа тарғибот материаллари) ни ишлаб чиқиш керак.

2. Тадбирлар режасини тузиш, ташкилий масалалар ва ҳар бир жараён учун масъулларни белгилаш лозим.

Чунки, тадбирни ташкил этиш ва ўтказиш бўйича туман (шаҳар) ҳамда маҳалла даражасида амалга ошириладиган ишларни аниқ белгилаб олишни тақозо этади.

3. Тарғибот гуруҳлари (малакали мутахассислар, олимлар, ёзувчи ва шоирлар, санъаткорлар, зиёли онахонлар кабилар) рўйхатини шакллантириш.

Рўйхатни шакллантиришда уларнинг аҳоли орасидаги обрўси, салоҳияти, ҳаётий тажрибаси, нотиклик ва мулоқот маданиятига эътибор қаратиш зарур.

4. Маърузачиларни манбалар билан таъминлаш (мисол учун, маҳалла кесимида тегишли статистик маълумотлар, ҳаётий мисоллар билан ва ҳ.к.).

5. Туман (шаҳар) миқёсида тадбирларни секторлараро ва «маҳаллабай» ташкил этиш схемаси ва режа-жадвалларини ишлаб чиқиш.

6. Жадвалларни тегишли ҳамкор ташкилотларга ва барча маҳаллаларга етказиш.

7. Тадбирда иштирок этувчиларнинг рўйхатини шакллантириш, тадбир ўтказиладиган жой (бино, зал)ни тайёрлаш.

8. Тадбирни ташкил этиш жойи, вақти (тадбирлар давомийлиги муайян вақт, яъни регламент) ва шакли аниқ бўлиши керак.

Тадбир қачон, қаерда ўтказилиши тўғрисида маҳалла биноси ва бошқа аҳоли гавжум бўлган жойларга тадбирдан камида 3 кун аввал эълонни илиб қўйиш.

9. Тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш бўйича ҳамкор ташкилотлар раҳбарлари ҳамда хотин-қизлар фаоллари иштирокида белгиланган вазифаларни тақсимлаш мақсадида кичик ташкилий йиғилишни ўтказиш.

10. Тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш бўйича тадбирлар режасини ишлаб чиқиш ва масъулларни белгилашда “Оқида аёллар ҳаракати”, “Аёллар маслаҳат кенгаши”, Хотин-қизлар билан ишлаш бўйича комиссия аъзоларининг ташкилотчилик, нотиклик қобилиятига қараб аниқ вазифаларини белгилаб олиш зарур.

11. Тадбирлар якунида иштирокчилар фикрини ўрганиш, тадбирлар ўтказилгандан сўнг тегишли (масъул) ташкилот ва идоралар томонидан мониторинг қилиш, натижадорлигини таҳлил қилиш яхши натижа беради.

Тадбирлар натижадорлигини баҳолашда тадбир жараёнлари, ижобий томонлари ва йўл қўйилган камчиликларни таҳлил қилиш ҳамда баҳолаш билан бирга, ўтказилган тадбир тўғрисида иштирокчиларнинг фикр (таассурот)ларини ўрганиш кейинги тадбирларни тўғри ва самарали ташкил этишда қўл келади.

Шунингдек, иштирокчиларнинг эмоционал ҳолати, кўтаринки кайфияти, тадбир жараёнларига қизиқишлари, тадбирнинг мақсадини англаши, фаоллигига эътибор қаратиш ўтказилаётган тадбирнинг самарадорлигини таъминлайди.

Тадбир режасини тузиш ва амалга оширишда маҳаллаларнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиш, ҳудуддаги вазиятни таҳлил қилиш яхши натижа беради.

Тадбир сифати ва самарадорлиги кўп жиҳатдан

уни режалаштиришга боғлиқ. Тадбирни тўғри режалаштириш тадбир мақсадида эришишда муҳим омил бўлади.

Шунинг учун масъулларнинг вазифаларини аниқ тақсимлаш ва улар учун ташкилий йўриқнома (инструктаж) ўтказиш лозим. Тадбирни ташкил этиш ва ўтказишга масъулларнинг ўзларининг ушбу жараёндаги вазифалари ва иштироклари нимадан иборат эканлигини аниқ билишлари муҳимдир.

Маънавий-маърифий тадбирлар ўз хусусиятига кўра, иштирокчиларга маънавий таъсир қилиш, уларда муайян сифатларни таркиб топтириш ёки ривожлантириш мақсадида қаратилган бўлади. Шунинг учун тадбирларнинг иштирокчиларга маънавий таъсир ўтказиш даражасига эътибор қаратиш зарур.

Тадбирларга жалб этилган маърузачилар ўз чиқишларида:

– иштирокчиларга таъсир кўрсатишнинг самарали усулларини қўллашлари;

– тадбирлар ҳамда жумлаларнинг таъсирчан бўлиши;

– кўпроқ ҳаётий мисоллардан фойдаланиш;

– маълумотларнинг долзарб, ҳаётий, оддий ва тушунарли бўлишига эътибор қаратишлари;

– белгиланган вақтдан тўғри ва самарали фойдалана олишлари лозим.

Асосийси, тадбирларга жалб этиладиган мутахассиснинг қанчалик малакали бўлиши ёки маҳаллада таклиф этиладиган онахоннинг обрў-эътиборлиги, таъсирчан билимга эга эканлиги тадбирнинг самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Маънавий-маърифий тадбирларнинг самарали ташкил этилиши ташкилотчиларнинг, айниқса хотин-қизлар фаолининг касбий билим ва малакасига, уларнинг ҳаётий тажрибасига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Бизнингча, Қўмита тизимидаги ҳар бир ходим, маҳалла хотин-қизлар фаоли кундалик фаолиятида оилалар ва хотин-қизлар ўртасида маънавий-маърифий ишларни олиб олиш, оммавий спорт тадбирларини ўтказиш, жамоатчилик тузилмалари ишини самарали ташкил этишда юқоридаги мезонлар, тартиб-таомиллар асосида режали юритса, албатта эртага улар ўз натижасини беради.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28-январдаги “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сон Фармони.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Оила ва хотин-қизлар билан ишлаш, маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2022 йил 1 мартдаги ПФ-81-сон Фармони.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Оила ва хотин-қизларни тизимли қўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2022 йил 7 мартдаги ПФ-87-сон Фармони.

4. Маҳалладаги хотин-қизлар фаоли фаолиятини ташкил этиш. Услубий қўлланма. Тошкент, 2022.